

del mateix volum, signat per Michela Pereira i dedicat íntegrament a l'alquímia illenca, en el qual també hi figura un apartat dedicat a la pseudoalquímia lul·liana.

En segon lloc, s'ha de remarcar l'opuscle *Ramon Llull i la seva teologia de la Immaculada* (núm. 8), publicació que arplega el contingut de diverses conferències pronunciades arreu per Josep Perarnau. Amb una ordenació estructural modèlica, Perarnau estableix els passos que permeten Llull (definit com a teòleg marià) d'arribar a la formulació innovadora de la doctrina teològica de la concepció immaculada de Maria, a partir de diferents obres dedicades directament i exclusiva a la Mare de Déu i a d'altres que tracten directament el tema de la recreació (o redempció), com el *Llibre de contemplació*, al *Llibre del gentil e dels tres savis* i, sobretot, a l'*Arbre de sciencia*. Perarnau arriba a la conclusió que Llull i la seva teologia mariana tingueren una força notable en el culte manifestat al llarg de l'edat mitjana a la Immaculada Concepció.

Finalment, Jordi Gayà, a «*Que el llibre multiplicàs*», *Ramon Llull i els llibres* (núm. 10) estableix quin era el concepte de «llibre» per a Ramon Llull, amb tot el que suposava la voluntat declarada d'«escriure el millor llibre del món». D'una banda, analitza com el Doctor Il·luminat tenia cura de l'elaboració dels llibres (materialment parlant i quant al mètode de redacció i traducció) i quin era el paper dels llibres i de llur transmissió en el conjunt del projecte missional lul·lià: el llibre com a mitjà i instrument per assolir els seus objectius convertidors; per aquest motiu se n'havia d'assegurar la seva multiplicació. Així, el «llibre», per a Llull, era més valuos que la vida pròpia, com ho demostren alguns passatges de la *Vida Coetania*.

Aquests textos ressenyats no són, ni de bon tros, tots els treballs sobre Llull presentats al llarg d'aquest bienni. N'hem seleccionat els que, per originalitat o transcendència, hem considerat més significatius, a partir dels quals hom pot fer-se una idea, aproximada, de la vigència que té actualment la projecció de la figura de Ramon Llull arreu d'Europa.

MARIBEL RIPOLL PERELLÓ

Estudis en homenatge a Eulàlia Duran

El (re)descobrimnt de l'edat moderna. Estudis en homenatge a Eulàlia Duran, edició a cura d'Eulàlia Miralles i Josep Solervicens, amb col·laboració d'Antoni-Lluís Moll, Maria Toldrà i Anna M. Villalonga, Publicacions de l'Abadía de Montserrat / Universitat de Barcelona, Barcelona, 2007.

Si l'aplec d'*Estudis sobre la cultura catalana del Renaixement*, a cura de Maria Toldrà, mostrava, el 2004, la «robusta i suggestiva unitat» (en expressió de Ro-

dolfo Galeano)¹ de les recerques d'Eulàlia Duran i era útil per proposar-hi el paradigma del «gir cultural», aquest segon episodi de reconeixement acadèmic arran de la seva jubilació, la miscel·lània d'homenatge que ens ocupa, recorda la ubicació i el sentit amb què es mostra, vista en conjunt, i amb els efectes del seu impacte, la tasca d'estudiosa de Duran. A saber, tal com el títol ho indica, una intervenció decisiva en la descoberta, o la redescoberta, de la nostra edat moderna, víctima tant dels factors exògens que han afectat els estudis catalans com dels efectes de la destacada participació local en la (per dir-ho a la manera de Georg Büchner) infatuació generalitzada, i característica, del segle XIX.

Ordenats en vuit seccions (Llibres, biblioteques, documents i arxius; Epistolaris: vida privada, erudició i introspecció; Fonts historiogràfiques; Realitat i ficció literària; Formació de models culturals a i de l'edat moderna; Poètica, retòrica i creació literària; Edició i anàlisi de poemes catalans; Lexicografia i traducció), el volum publica vint-i-vuit treballs deguts a «col·legues, deixebles i col·laboradors d'Eulàlia Duran» (p. 5): Eulàlia de Ahumada, Juan F. Alcina Rovira, Agustí Alcoverro, Joan Alegret, Antoni M. Badia i Margarit, Germà Colon, Vicent Josep Escartí, Anton M. Espadaler, Ramon Grau, Anna Gudayol, Joan Iborra, Joan Mahiques, Francesc Massip i Lenke Kovács, Josep Massot i Muntaner, Eulàlia Miralles, Joaquim Molas, Antoni-Lluís Moll, Josep Murgades, Maria Paredes, Enric Querol, Joan Requesens, Albert Rossich, Esmeralda Sánchez Palacios, Josep Solervicens, Eva Serra, Maria Toldrà, Pep Valsalobre i Mariàngela Villalonga. Es tracta de treballs d'índole variada sobre temes de lingüística, d'història i de literatura majoritàriament referits a l'època moderna, en qualsevol cas útils a l'objecte de definir algunes de les línies de força d'aquest (re)descobriment predicat: posem per cas el valor de la historiografia del moment (un dels grans temes d'Eulàlia Duran), el vigor del parnàs valencià modern, la resistència austriacista, els avatars de la transmissió del patrimoni literari català, l'exploració de noves fonts documentals, l'atenció a corpus textuais tradicionalment subestimats (com els epistolaris).

Diria que el ritu acadèmic ha convocat un conjunt de col·laboracions que fan honor a la genealogia intel·lectual, i també familiar, de l'homenatjada (més que no pas al dilettantisme calidoscòpic i ocurrent amb què sovint se'ns ofereixen els *cultural studies*, preciso, ja que ha tocat d'alludir-hi). Fan honor a la memòria del «grup» que amb aquell «sentiment viu de la història» colpí Pierre Vilar, segons ell mateix explicà (i traduí Eulàlia Duran!)² —un grup de les arrels del qual és ben eloqüent, tot just, l'orla del jove llicenciat Agustí Duran exposada en la casa familiar de Cervera: Rubió i Lluch, Rubió i Balaguer, Franquesa i Gomis. Hi fan honor i alhora són testimoni del reconeixement divers de la feina fecunda que

1. R. Galeano, *Una obra ramificada i sòlida*, «L'Avenc» (novembre 2004), núm. 296, ps. 64-65 (p. 64).

2. P. Vilar, *Catalunya dins l'Espanya moderna. Recerques sobre els fonaments econòmics de les estructures nacionals*, trad. E. Duran, I (Barcelona, 1964), p. 50.

Eulàlia Duran, des dels llocs i les circumstàncies que li han pertocat (bàsicament la mítica Secció catalana de la Gran Enciclopèdia Catalana i la Universitat de Barcelona), amb discreció, rigor i eficàcia, ha desplegat al llarg dels anys i amb un abast sovint inadvertit —és Ramon Grau que suggereix «la influència de les reelaboracions estilístiques degudes a Eulàlia Duran entre els historiadors catalans que començaren a escriure després de 1964» (p. 200).

JOSEP M. DOMINGO

Estudis recents sobre Caterina Albert, «Victor Català»

Actes de les Terceres Jornades d'Estudi sobre la vida i l'obra de Caterina Albert «Victor Català», a cura d'Enric PRAT i Pep VILA, Girona, CCG Edicions, 2006.

Caterina Albert. Cent anys de la publicació de Solitud, coordinació de Marta PESSARRODONA, Barcelona, Residència d'Investigadors CSIC/Generalitat de Catalunya, 2007.

RIBERA LLOPIS, Juan M.: *Projecció i recepció hispanes de Caterina Albert i Paradís, Victor Català, i de la seva obra*, Girona, CCG Edicions, 2007.

D'entre els diversos actes acadèmics que es van celebrar el 2005 en ocasió dels cent anys de la publicació de *Solitud*, l'obra cabdal de la insigne escriptora escalenca Caterina Albert i Paradís, Víctor Català (un pseudònim que, dit sigui de passada, l'escriptora Marta Pessarrodona va intentar desterrar, sense èxit, i que emprarem en la ressenya, indistintament, amb el cognom de l'autora) en destaquem dos pel seu interès. El primer acte, coordinat per Enric Prat i Pep Vila, fou les *Terceres Jornades d'Estudi. Commemoració del centenari de la publicació de la novel·la Solitud (1905-2005) de Caterina Albert*, celebrades a l'Escala els dies 17, 18 i 19 de març; unes aportacions que van veure la llum, amb una puntualitat gairebé inusitada, el juny de 2006 gràcies al bon ofici de l'editorial gironina CCG. Cal tenir present que els volums de les dues Jornades d'Estudi precedents havien estat editats el 1993 i el 2002 per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat. El segon acte, coordinat per Marta Pessarrodona, va ser el Simposi *Caterina Albert. Cent anys de la publicació de Solitud*, que es va desenvolupar els dies 18 i 19 de novembre de 2005 a la Residència d'Investigadors del CSIC, a Barcelona; els textos van publicar-se l'abril de 2007.

Precedeix els textos que integren les *Actes de les Terceres Jornades d'Estudi sobre la vida i l'obra de Caterina Albert «Victor Català»*, unes succintes presentacions de Josep M. Guinart, alcalde de l'Escala, i de Lluís Albert, nebot i fillol de